

Co to jest niepełnosprawność?

Niepełnosprawność jest ograniczeniem, które nie zawsze musi oznaczać rezygnację z normalnego życia. Wiele zależy od stopnia niepełnosprawności, a także przygotowania osoby niepełnosprawnej do samodzielnej egzystencji. Coraz częściej osoby niepełnosprawne pokazują, że można sobie radzić, pomimo różnych schorzeń oraz ubytku na zdrowiu, i co najważniejsze, cieszyć się życiem.

Osoby niepełnosprawne nie są mniej wartościowe i mogą wiele osiągnąć, jednak muszą mieć ku temu odpowiednie narzędzia i wsparcie. Niepełnosprawność może dotknąć każdego z nas. Nie zawsze mamy do czynienia z niepełnosprawnością wrodzoną, która jest związana m.in. z chorobami o podłożu genetycznym i urazami okołoporodowymi. Coraz częściej trwała lub czasowa niepełnosprawność jest skutkiem choroby przewlekłej bądź wypadku. Niezależnie od przyczyny niepełnosprawności, powoduje ona określone trudności i wiąże się z koniecznością dostosowania otoczenia do indywidualnych potrzeb osoby niepełnosprawnej. W przypadku trwałej niepełnosprawności, której stopień uniemożliwia samodzielne funkcjonowanie, niezbędna jest stała, 24-godzinna opieka bliskich.

Niepełnosprawność – definicja

Powszechnie funkcjonująca definicja niepełnosprawności to definicja sformułowana przez WHO, czyli Światową Organizację Zdrowia. Zgodnie z jej treścią, osoba niepełnosprawna to osoba, która nie może wykonywać normalnych czynności w sposób bądź w zakresie, który jest typowy dla osoby pełnosprawnej.

Niepełnosprawność może wiązać się z utratą sprawności i nieprawidłowościami w strukturze lub funkcjach fizjologicznych ciała, prowadząc do trwałego/czasowego ograniczenia normalnego funkcjonowania i wystąpienia upośledzenia. Upośledzenie może dotyczyć zarówno narządów wewnętrznych, jak i funkcji organizmu np. funkcji umysłowych.

Definicja niepełnosprawności została także sformułowana przez Międzynarodową Organizację Pracy. Zgodnie z jej treścią, osoba niepełnosprawna ma ograniczone zdolności znalezienia i utrzymania zatrudnienia oraz osiągnięcia awansu zawodowego, co ma związek z ubytkiem na zdrowiu psychicznym lub fizycznym.

W modelu medycznym niepełnosprawność to długotrwały stan występowania pewnych ograniczeń w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu człowieka.

Niepełnosprawność oznacza, że ze względu na chorobę/dysfunkcję organizmu nie mogą być samodzielnie zaspokajane indywidualne i społeczne potrzeby lub ich zaspokajanie jest

w określonym stopniu utrudnione. Niepełnosprawność, choć czasami jest doskonale widoczna, musi zostać orzeczona przez właściwe ku temu organy. Tylko wówczas, osoba niepełnosprawna oraz jej opiekunowie mają prawo do korzystania ze świadczeń socjalnych, a także innych form pomocy.

Stopnie niepełnosprawności

Niepełnosprawność pod względem stopnia upośledzenia dzielimy na lekką, umiarkowaną i znaczną.

Niepełnosprawność w stopniu **lekkim** orzekana jest w przypadku osób „o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającej ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne”.

Lekki stopień niepełnosprawności pozwala na podjęcie zatrudnienia i wiąże się z koniecznością zapewnienia niepełnosprawnemu pracownikowi odpowiednich warunków do pracy. Osoby upośledzone w stopniu lekkim są w stanie samodzielnie funkcjonować lub potrzebują jedynie niewielkiej pomocy i wsparcia otoczenia.

Stopień niepełnosprawności **umiarkowany** orzekany jest w przypadku osoby „z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolnej do pracy albo zdolnej do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającej czasowej, albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych”. Kolejnym kryterium kwalifikującym do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności jest konieczność czasowej lub częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Znaczny stopień niepełnosprawności orzekany jest w przypadku osoby „z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolnej do pracy albo zdolnej do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji”. Orzeczenia o inwalidztwie orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Stopnie niepełnosprawności odpowiadają I, II i III grupie inwalidzkiej. Pierwsza grupa inwalidzka to znaczny stopień niepełnosprawności, druga grupa inwalidzka – stopień umiarkowany, pierwsza grupa inwalidzka – stopień lekki.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Definicje stopni niepełnosprawności określa art. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Wyróżnia się ponadto: inwalidztwo – częściowa niezdolność do wykonywania pracy zawodowej, spowodowana długotrwałym lub trwałym naruszeniem sprawności organizmu. O inwalidztwie mówi się, gdy choroba trwa powyżej sześciu miesięcy.

Rodzaje niepełnosprawności

Niepełnosprawność dzielimy pod względem różnych kryteriów na m.in. niepełnosprawność wrodzoną i nabytą oraz niepełnosprawność trwałą i czasową. Istotny jest również podział uwzględniający schorzenia lub zaburzenia związane z pracą poszczególnych narządów i układów ludzkiego organizmu. Pod tym względem, możemy podzielić niepełnosprawność na:

- niepełnosprawność ruchową,
- niepełnosprawność intelektualną,
- niepełnosprawność wzroku i głuchoślepotę,
- niepełnosprawność słuchu i mowy.

Podział niepełnosprawności uwzględnia także choroby neurologiczne, choroby układu oddechowego, choroby układu krążenia i inne schorzenia, które w stopniu lekkim, umiarkowanym i ciężkim uniemożliwiają normalne funkcjonowanie w społeczeństwie i zaspokajanie indywidualnych potrzeb.

Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności

Aby formalnie zostać uznaną za osobą niepełnosprawną, musimy otrzymać odpowiednie orzeczenie. Choć wydaje się to absurdalne, zwłaszcza w przypadku osób, które cierpią z powodu chorób wrodzonych i są całkowicie niezdolne do samodzielnej egzystencji, przejście odpowiedniej procedury okazuje się koniecznością.

Aby zyskać status osoby niepełnosprawnej, trzeba złożyć odpowiedni wniosek, który pozwala rozpocząć procedurę starania się o orzeczenie niepełnosprawności. Jest ono wydawane osobom, które ukończyły 16. rok życia. Orzeczenia wydawane w postępowaniu przed powiatowymi i wojewódzkimi zespołami do spraw orzekania o niepełnosprawności są decyzjami w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego (potwierdza to postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 7 lutego 2001 r.).